

V souvislosti s neustálým rozvojem tržních vztahů v moderní společnosti je takřka nezbytné, aby právní úprava přiměřeně reagovala na stav, kdy má dlužník závazky vůči více věřitelům a není reálně s to všechny své závazky splnit. Takový stav bývá, s ohledem na možné fatální důsledky jeho řešení, v právních předpisech velmi přesně definován. Jeho označení se však velmi různí; normativní označení tohoto stavu navíc není zdaleka ve všech právních řádech totožné s ekonomickou či laickou terminologií. Obvykle bývá takový stav označován jako *bankrot*, *úpadek*, *insolvence* či *krída*. Jeho řešení probíhá ve většině právních řádů v rámci specifického soudního řízení – insolvenčního řízení, které je předmětem insolvenčního práva.

Insolvenční právo, obdobně jako většina dalších právních odvětví, bylo tradičně upraveno (takřka výhradně) normami vnitrostátního práva, a tudíž spjata s územím určitého státu a jeho národním hospodářstvím. V dnešní době globalizované ekonomiky, která je charakterizována širokým propojením finančních trhů, celosvětovou angažovaností nadnárodních koncernů či rostoucí mezinárodní mobilitou osob, jsou však státy nuceny reagovat na měnící se ekonomickou realitu vytvářením odpovídajících právních pravidel na mezinárodní, případně evropské úrovni. S ohledem na zcela zásadní vliv, který má efektivní řešení úpadku na zdravé fungování tržního hospodářství, se tento trend promítl též v *internacionalizaci insolvenčního práva*. V posledních desetiletích tak došlo k dynamickému rozvoji právní úpravy týkající se insolvenčních řízení, v nichž se vyskytuje cizí (mezinárodní) prvek. Tato právní úprava bývá ve svém souboru označována jako *mezinárodní insolvenční právo*, které je součástí etablovaného odvětví mezinárodního práva procesního.

Předmětem této práce jsou v souladu s jejím názvem *otázky související s uplatňováním práv věřitele v mezinárodním insolvenčním řízení*. Při zkoumání předmětné problematiky z pohledu České republiky jako členského státu Evropské unie se jasně projevuje skutečnost, že v relevantní právní úpravě výrazně převládá, především díky *nařízením Rady (ES) 1346/2000 o insolvenčním řízení*, evropský prvek. Naproti

tomu problematika insolvenčního řízení se vztahem k nečlenským státním je regulována velmi kuse.

Sama obsahová část mé rigorózní je členěna do tří částí. První z nich (*Úvodní výklady a vymezení některých pojmů*) má spíše propedeutický charakter. Je v ní věnována pozornost zejména vymezení a obecné charakteristice mezinárodního insolvenčního práva a jeho postavení v rámci mezinárodního (resp. evropského mezinárodního) práva soukromého. S ohledem na zaměření práce je v závěru první části zařazena též kapitola zabývající se pojmy *věřitel* a *insolvenční věřitel*.

Stěžejní a též nejrozsáhlejší částí práce je část druhá (*Relevantní právní úprava*), která je věnována pramenům mezinárodního insolvenčního práva a z nich plynoucím důsledkům pro (především zahraniční) věřitele. Největší prostor je pochopitelně vyhrazen již zmíněnému *nařízení Rady (ES) 1346/2000 o insolvenčním řízení* (dále „Nařízení“), které reguluje mezinárodní insolvenční řízení s tzv. evropským mezinárodním prvkem, tedy ta insolvenční řízení, v nichž se vyskytují vztahy mezi členskými státy Evropské unie s výjimkou Dánska. Po obecných výkladech týkajících se Nařízení (kap. 2.1.) následují kapitoly pojednávající o právním postavení zahraničních věřitelů z jiných členských států v rámci insolvenčního řízení zahájeného v některém členském státě (kap. 2.2.). Při výkladu o pramenech mezinárodního insolvenčního práva však není možné opomenout ani *mezinárodní smlouvy* a *vnitrostátní úpravu* (kap. 2.3.). Druhá část práce je uzavřena exkursem o *Vzorovém zákoně UNCITRAL o mezinárodní insolvenční* (kap. 2.4.), jenž se již v mnoha případech stal zdrojem inspirace národního normotvůrce k přijetí obecných pravidel pro insolvenční řízení s mezinárodním prvkem a jistě by též mohl najít odraz při přípravě nezbytných legislativních proměn tuzemského právního řádu na tomto úseku.

Třetí část práce je zaměřena na vybrané praktické problémy související s aplikací Nařízení v případech *účasti zahraničních věřitelů v tuzemském insolvenčním řízení*; obsahově tak navazuje na výklady o právech a povinnostech věřitelů a vlivu rozhodného práva na jejich postavení v části druhé. Pozornost je věnována především otázce *přihlašování pohledávek a místní příslušnosti českých soudů*.

Zdrojově tato práce vychází především z relevantních norem národního, evropského i mezinárodního práva a různých legislativních předloh; čerpá též z učebnic, odborných monografií, komentářů, judikatury, zpráv a dalších pramenů dostupných v hmotné i elektronické podobě. Z českých pramenů byly ve větší míře použity především citované práce Prof. Moniky Pauknerové, Tomáše Čihuly a Jana Brodce. Nepostradatelným zdrojem praktických souvislostí a komparativního rámce mi byl též komentář Prof. Alexandra J. Bělohlávka. Hojně byly využity též zahraniční, jazykově převážně německé a anglické prameny. Zvláštní zmínku si v tomto směru jistě zaslouží vídeňský komentář trojice autorů Duursma-Kepplinger, Duursma a Chalupsky.